

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра теорії літератури та зарубіжної літератури

АНТИЧНІСТЬ ЯК ДИСКУРС НОВОЧАСНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки бакалавра галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*
спеціальності *014 Середня освіта (Українська мова і література)*
освітньо-професійної програми *Середня освіта.*
Українська мова та література. Світова література

Силабус навчальної дисципліни «Античність як дискурс новочасної літератури» підготовки бакалавра галузі знань галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*, спеціальності *014 Середня освіта (Українська мова і література)*, за освітньо-професійною програмою *Середня освіта. Українська мова та література. Світова література* денної форми навчання. 19 с.

Розробник:

Соколова В. А., доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури, кандидат філологічних наук, доцент

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури.

Протокол № 2 від 10 вересня 2021 року.

Завідувач кафедри:

доц. Романов С. М.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література), освітньо-професійна програма Середня освіта. Українська мова та література. Світова література, бакалавр	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 150/5		Рік навчання – 3
ІНДЗ: немає		Семестр – 6
		Лекції – 30год.
		Практичні – 38год.
		Самостійна робота – 72 год.
	Консультації – 10год.	
	Форма контролю: залік	
Мова навчання:		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: Соколова Вікторія Альбертівна.

Науковий ступінь: кандидат філологічних наук.

Вчене звання: доцент.

Посада: доцент кафедри теорії літератури та зарубіжної літератури.

Контактна інформація:

Е-mail: sokolovavic@gmail.com, Viktorija.Sokolova@vnu.edu.ua

Тел.: +38-093-082-19-09, +38-095-588-54-88

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Дисципліна «Античність як дискурс новочасної літератури» спрямована на узагальнення й поглиблення студентських знань з античної міфології, літератури та культури, трансформації античного прототексту в художніх творах ХХ ст. Основна увага приділяється формуванню уявлень про принципи та засоби міфологізації, реміфологізації та деміфологізації в художніх текстах, показу їхньої ролі у формуванні нової парадигми філософських та естетичних понять. Матеріал спецкурсу дозволяє розширювати й поглиблювати знання про закономірності сучасного літературного процесу, порівнювати твори, що належать до різних національно-культурних традицій (на рівні окремих образів, сюжетів, тем, проблематики, поезики, літературно-естетичних систем), характеризувати героїв творів (аналізувати й обговорювати логіку їхніх поглядів і вчинків, авторські прийоми їх зображення), розкривати сенс етико-психологічних колізій та філософських концепцій, які стоять за персонажами тексту. У вивченні творів

використовуються методологічні підходи інтертекстуальності, герменевтики, компаративістики, міфокритики, гендерної критики.

2. Пререквізити й постреквізити.

Пререквізити: навчальні дисципліни «Історія зарубіжної літератури від античності до XVIII ст.», «Вступ до спеціальності», «Історія української літератури», «Психологія».

Постреквізити: «Історія зарубіжної літератури 1-ї пол. 20 ст.», «Теорія літератури», спецкурси.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Мета навчальної дисципліни – познайомити студентів із загальнокультурним, міфологічним, літературним, теоретичним та критичним дискурсом античності та інтерпретаційними і трансформаційними процесами новочасної літератури, сформувати уявлення про принципи та засоби міфологізації, реміфологізації та деміфологізації в художніх текстах, в основі яких лежить прототекст античності, показати їхню роль у формуванні нової парадигми філософських та естетичних понять. Розширювати й поглиблювати знання студентів про закономірності сучасного літературного процесу.

Завдання курсу:

- надати характеристики художнім надбанням античності як універсальній структурі, в якій сформульовані філософські, етичні та естетичні норми, що мають позачасний характер та отримують актуалізацію в творчості письменників ХХ століття;

- формувати та поглиблювати навички аналізу художніх текстів на компаративній основі, шляхом зіставлення з прототекстом, та іншими художніми версіями;

- висвітлити основні літературознавчі підходи, що застосовуються в аналізі (міфокритика, компаративістика, інтертекстуальність, генологія, феміністичні студії) сформувати здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в галузі літературознавчих досліджень;

- розвивати бачення змін певної ціннісної парадигми, свідомої чи ні спроби змінити / зруйнувати стереотип і презентувати дещо нове, відмінне від узвичаєних уявлень;

- поглиблювати вивчення як результатів, так і передумов мистецьких трансформацій традиційних сюжетів, мотивів, образів, розуміння специфіки викладання сучасних версій античності у шкільному курсі зарубіжної літератури.

4. Результати навчання (компетентності).

Зміст курсу спрямований на формування таких загальних і фахових компетентностей та програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в мовно-літературній освітній галузі, що передбачає планування та здійснення освітнього процесу із застосування теорій та методів освітніх наук, характеризується комплексністю

та невизначеністю умов організації навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти (базова школа); професійний саморозвиток.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Знання та розуміння предметної галузі, розуміння специфіки професійної діяльності. ЗК 3. Здатність діяти як відповідальний громадянин, зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства. ЗК 4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо; взаємодіяти з іншими в різних соціальних ситуаціях, бути толерантним щодо осіб різних національностей. ЗК 6. Здатність діяти відповідно до етичних норм і принципів, норм суспільної моралі; відповідно до професійної етики; дотримуватися правил академічної доброчесності. ЗК 7. Здатність учитися, здобувати знання, застосовувати їх у практичних ситуаціях; здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність формувати в учнів предметні компетентності. ФК 3. Здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на розвиток усного та писемного мовлення, на уроках української мови, української та зарубіжної літератури, володіти методикою розвитку мовлення учнів. ФК 4. Володіння методами аналізу та структурування мовного й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних та методичних принципів. ФК 5. Здатність вільно орієнтуватися в різних літературних напрямках і школах; розуміти основні тенденції розвитку української та світової літератури, періодизацію літературного процесу; аналізувати явища літератури від давнини до сучасності, їх літературний та нелітературний (історичний, філософський, соціальний, ідеологічний, культурний) контекст, виховний потенціал; зв'язок з іншими видами мистецтва; використовувати ці знання в професійній діяльності. ФК 7. Здатність усвідомлювати культурне різноманіття, відповідальність за збереження культурної, мовної та літературної спадщини. ФК 11. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, потреби, керувати власними емоційними станами. ФК 12. Здатність використовувати теоретичні підходи, дослідницькі парадигми та концепції в галузі української мови та літератур в типових професійних ситуаціях; бути активним і компетентним учасником усної та писемної наукової комунікації в професійній сфері. ФК 16. Здатність до професійного розвитку впродовж життя; до моніторингу власної педагогічної діяльності, обміну досвідом професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Розуміє властивості літератури як мистецтва слова; знає характерні риси літературних напрямів, течій, шкіл, стилів, жанрів; фольклорні твори, твори української класики та сучасності у взаємозв'язку зі світовою літературою та культурою. ПРН 7. Володіє базовими знаннями з гуманітарних та професійно-орієнтованих дисциплін, необхідних для вирішення професійних педагогічних завдань відповідно до освітньо-професійної програми. ПРН 11. Застосовує знання про тенденції функціонування української та зарубіжної літератури в професійній діяльності; характеризує теоретичні та практичні аспекти конкретної філологічної галузі. ПРН 12. Аналізує та

порівнює напрями, течії та школи в літературознавстві та лінгвістиці; застосовує різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі, зв'язок із фольклором, міфологією, релігією, філософією, оцінює значення для національної та світової культури. ПРН 13. Критично оцінює й аналізує соціально, особистісно та професійно значущі проблеми, пропонує шляхи їх вирішення. ПРН 15. Здійснює науковий аналіз мовного й літературного матеріалу, інтерпретує та структурує його з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів, формулює узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних. ПРН 19. Організовує, аналізує, критично оцінює власну професійну діяльність, відповідає за її результати. ПРН 20. Усвідомлює соціальну значущість майбутньої професії, має мотивацію до здійснення професійної діяльності. Дотримується принципів академічної доброчесності.

Soft skills:

- здатність логічно і критично мислити, самостійно приймати рішення;
- креативність;
- вміння працювати в команді;
- навички комунікації, вміння виступати перед аудиторією, лідерство;
- здатність управляти своїм часом, розуміння важливості *deadline* (вчасного виконання поставлених завдань).

До завершення навчання на курсі студенти мусять знати на **теоретичному рівні**: головні поняття та терміни, пов'язані з античною літературою і культурою; особливості функціонування запозичених з античності сюжетів, образів, мотивів у новочасній літературі; принципи та прийоми модифікаційних процесів у літературі ХХ століття; основні способи міфологізації, реміфологізації, деміфологізації; види та рівні інтертекстуальності, що виявляються в різних творах; тексти античних та новочасних авторів, передбачених програмою; універсальні світоглядні та моральні позиції античності та засоби їх актуалізації в сучасному літературному процесі; вплив античної літератури на подальший розвиток світового літературного процесу.

На практичному рівні: вдумливо читати та критично аналізувати програмні твори; визначати основну проблематику, сюжет, композицію, систему образів і виражально-зображувальні засоби мови; характеризувати героїв твору (аналізувати й обговорювати логіку їхніх поглядів і вчинків, авторські прийоми їх зображення), розкривати сенс етико-психологічних колізій та філософських концепцій, які стоять за персонажами тексту; виявляти авторську оцінку персонажів, подій у творі; порівнювати твори, що належать до різних національно-культурних традицій (на рівні окремих образів, сюжетів, тем, проблематики, поетики, літературно-естетичних систем); обґрунтовувати свою оцінку прочитаних творів; складати усну й письмову відповіді на задане питання – різні за обсягом, характером і жанром; складати план і конспект літературно-критичних статей; готувати доповідь чи реферат на літературну тему (за кількома джерелами).

5. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Пр.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / бали
Змістовий модуль 1.						
Дискурс античності та способи його актуалізації в літературному процесі						
Тема 1. Антична культура як передумова подальшого розвитку світової літератури та мистецтва.	8	2	2	4	-	ПРЗ / 5
Тема 2. Переосмислення надбань античної культури в подальшому літературному процесі.	11	2	2	6	1	РЗ / 5
Тема 3. Міфологічний сюжет про Тезея, інтепретаційні можливості його художньої реалізації. Полівалентність образу Тезея в творах М. Цветаєвої, М. Рено, Я. Жилінської, Х. Кортасара, А. Жида. Наративна модель повісті А. Жида «Тезей».	8	2	2	4	-	АТ, Р, РМГ / 10
Тема 4. Проблема провини героя та помсти богів у драматичних творах М. Цветаєвої «Аріадна» та «Федра». Сильові особливості драматургії М. Цветаєвої.	9	2	2	4	1	ДС / 5
Тема 5. Історична реконструкція як спосіб деміфологізації в художньому творі («Тесей і Аріадна» Я. Жилінської, «Тезей» М. Рено). Нівелювання античного мотиву божественного втручання.	9	2	2	4	1	РЗ / 5
Тема 6. Психологічна інтерпретація образів лабіринта та Мінотавра. Психологізація образу Мінотавра, символіка дзеркал у баладі Ф. Дюренмата «Мінотавр». Образи лабіринту та Мінотавра у вирішенні проблеми влади в драмі Х. Кортасара «Царі».	11	2	2	6	1	АЕ / 5
Тема 7. Екзистенційна проблематика в новелі Х. Л. Борхеса «Дім Астеріона». Постмодерне прочитання образів Мінотавра та лабіринту в оповіданні Мікі Шепарда «Про Гіпноса, який перебуває на острові Лемнос як володар всіх богів та людей».	6	-	2	4	-	АТ / 5
Разом за модулем 1	62	12	14	32	4	40
Змістовий модуль 2. Інтертекстуальні рівні функціонування прототексту античності в модерній літературі						
Тема 8. Античні трагедії Есхіла, Софокла та Евріпіда як прототекст модерної драматургії. Проблематика трагедій: людина і світ, моральний обов'язок людини перед державою, вина і відповідальність. Літературна версія теми родової помсти в трагедіях Есхіла, Софокла та Евріпіда. Апологія Афін та світового порядку в	2	-	2	-	-	АТ / 5

трилогії Есхіла «Орестея».						
Тема 9. Види та рівні інтертекстуальності.	6	2		4		
Тема 10. Екзистенційна інтерпретація сюжету про Ореста в драмі Ж.-П. Сартра «Мухи». Деструкція та реконструкція міфу в літературі екзистенціалізму. Переосмислення образів, що втілюють ідею покари за вчинений злочин (Ерінії, мухи). Образи Електри, Ореста, Егіста, Клітемнестри. Проблема відповідальності перед померлими.	6	2	2	2	-	ДС / 5
Тема 11. Модус Антігони (Софокл, Ж. Ануй, Леся Українка). Рівні інтертекстуальності. Кодова інтертекстуальність у драмах Лесі Українки «Орґія» та Я. Гловацького «Антігона у Нью-Йорку».	11	2	2	6	1	Р, РЗ, ІРС / 10
Тема 12. Канон античної драми та її художня реалізація в літературному процесі доби модернізму. Вияви архітекстуальності.	9	2	2	4	1	ДС / 5
Тема 13. Паратекстуальність у творах М. Юрсенар зі збірки «Вогні».	6	1	2	2	1	АТ / 5
Тема 14. Гіпертекстуальність у творах Ф. Дюренмата «Смерть піфії» та «Геркулес і Авгієві стайні».	5	1	2	2	-	РЗ / 5
Разом за модулем 2	45	10	12	20	3	35
Змістовий модуль 3. Гендерна інтерпретація міфологічних образів						
Тема 15. Створення репутації жінки-злочинниці в патріархальному суспільстві. Нарцистичний егоїстичний та егоцентричний міф Ю. Тарнавського. Зміст архетипного образу Медеї-Клітемнестри як уособлення жорстокості та підлості в драматичному циклі Ю. Тарнавського «6×0». Анатомічна брутальність та авангардистський епатаж письменника в драмі «Не Медея».	13	2	4	6	1	АТ / 5
Тема 16. Трансгендерна інтерпретація образу Клітемнестри в драматичній поемі Лесі Українки «Кассандра». Переакцентування гендерних ролей в драмі Ж. Ануй «Медея».	7		2	4	1	ДС / 5
Тема 17. Реабілітація Клітемнестри у вірші О. Забужко «Клітемнестра» та Медеї в романі К. Вольф «Медея. Голоси».	6	2	2	2	-	РМГ / 5
Тема 18. Стратегія історизації та психологізації в романах К. Вольф «Касандра» та «Медея. Голоси». Специфіка міфорецепції К. Вольф. Розуміння міфу як історичної реальності,	9	2	2	4	1	ДС / 5

спотвореної «патріархальною» оповіддю (роман «Медея. Голоси»). Стереоскопічний ефект у висвітленні образу головної героїні, множинність зовнішніх характеристик, самоаналіз.						
Тема 19. Образ Кассандри в драматичній поемі Лесі Українки. Роман К. Вольф «Кассандра» як форма конфронтації з сучасністю.	8	2	2	4	-	РЗ, ІРС / 5
Разом за модулем 3	43	8	12	20	3	25
Всього годин / Балів:	150	30	38	72	10	100

*Форми контролю: ДС – дискусія, ПРЗ – презентація, РЗ – розв’язування завдань, РМГ – робота в малих групах, ІРС – індивідуальна робота студента, АТ – аналіз тексту Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, компаративний аналіз творів тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

Завдання ґрунтуються на чинних шкільних програмах, розроблених відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1392). *Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. 2012. № 4–5. С. 3–56. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п>.*

№ з/п	Тема, зміст роботи	Кільк. годин
1	Міфологічний зміст грецької літератури. Міфологічне світосприйняття як особлива стадія в процесі художнього осмислення світу. Прослухати відео-лекцію Б. Шалагінова «Грецький міф: від кривавої жертви до свята краси» https://www.youtube.com/watch?v=X64_cKKCLbE	2
2	Символічна позачасова природа та художня продуктивність міфологічних моделей. Життєздатність міфу в усі епохи культурно-історичного розвитку, невичерпні можливості оновлення та модифікацій у творчості художників різних стилів і напрямків.	2
3	Переосмислення надбань античної культури в подальшому літературному процесі. Процес сприйняття та засвоєння світовою літературою античної міфології шляхом її реципіювання у формах традиційних сюжетів і образів. Процеси міфологізації та заперечення міфології в класичній грецькій літературі. Феномен полівалентності міфологічних структур та їх інтерпретаційний діапазон в літературному процесі. Два основних варіанти міфологізації: власні міфотворчість та рецепція традиційного міфу. Реміфологізація та деміфологізація. Висміювання та пародіювання, історична реконструкція як способи деміфологізації.	6
4	Виклад міфологічного циклу про Тезея. Поєднання різночасових джерел (давня критська міфологія та міфологізація автохтонного героя в добу зародження рабовласницької демократії). Порівняти образ Тезея у міфі та у «Порівняльних життєписах» Плутарха.	2
5	Контамінація міфологічних сюжетів та творення власного міфу у романі М. Рено «Тезей» (частина «Елевсин»). Підготувати повідомлення: Подолання Тезеєм матриархальних культів. Боротьба матриархального та патріархального світоглядів у романі М. Рено «Тезей».	2

6	<p>Механізми та об'єкти реміфологізації та деміфологізації в романах М. Рено про Тезея.</p> <p>Відмова від фантастичного елемента та реалістичне тлумачення міфологічного сюжету як спосіб деміфологізації. Реконструкція історичних та географічних реалій у романі М. Рено «Тезей». Реалістичне тлумачення образів Тезея, Мінотавра, Керкіона, Персефони, Медеї, Іполіти, проблеми двох батьків, особливостей існування та загибелі критської цивілізації, фатальних взаємин Федри та Іполіта.</p>	2
7	<p>Художнє переосмислення мотиву подорожі героя та його перемоги над чудовиськом у повісті Я. Жилінської. Порівняти інтерпретацію сюжету та образів у творах Я. Жилінської «Тесей і Аріадна» та «Аріадна» (книга «Жриці, амазонки та чарівниці»).</p>	2
8	<p>Ідеалізація та дегероїзація образу Тезея. Порівняти інтерпретацію образу у творах М. Цветаєвої, А. Жіда, Х. Кортасара, виокремити способи дегероїзації.</p>	4
9	<p>Об'єктивно-історичні, символічні, філософські, психоаналітичні тлумачення образу лабіринту. Полівалентність образу лабіринта в новелах Х. Л. Борхеса «Дім Астеріона», «Двоє царів та два лабіринти» та у вірші «Лабіринт». «Стадія дзеркала» Ж. Лакана в оповіданні Ф. Дюренмата «Мінотавр».</p>	4
10	<p>«Мінотавріана» як особливий корпус творів з динамічним проблемно-тематичним комплексом. Трансформаційні зміни в залежності не тільки від місця і часу написання твору, але й від того, який сенс вкладає автор у слово «мінотавр».</p>	2
11	<p>Константні та колізійні атрибути образу Мінотавра. Екзистенційна проблематика в новелах Х. Л. Борхеса «Дім Астеріона» та Мікі Шепарда «Про Гіпноса, який перебуває на острові Лемнос як володар всіх богів та людей».</p>	2
12	<p>Образи лабіринту та Мінотавра у вирішенні проблеми влади. З'ясувати, як проблема влади вирішується через образи Міноса, Дедала, Тесея у повісті А. Жіда «Тесей». Кого можна вважати царями в драмі Х. Кортасара «Царі».</p>	2
13	<p>Інтертекстуальність в античному дискурсі літератури ХХ ст. Способи актуалізації античного дискурсу в художніх творах різної жанрової природи. З'ясувати терміни: інтертекстуальність, паратекстуальність, гіпертекстуальність, стилізація.</p>	2
14	<p>Паратекстуальність та її прояви. Взаємодія заголовків, епіграфів, назв розділів, передмов та післямов у літературних версіях античності.</p>	2
15	<p>Гіпертекстуальність у творах Ф. Дюренмата «Смерть піфії», «Геркулес та Авгієві стайні». Виокремити способи пародіювання міфу у творах Ф. Дюренмата.</p>	2
16	<p>Види інтертекстуальності у творах Ж. Ануя «Антигона», Ж. П. Сартра «Мухи», Л. Фейхтвангера «Одісей та свині, або про незручності цивілізації».</p>	2
17	<p>Канон античної драми та її художня реалізація в літературному процесі доби модернізму.</p> <p>Особливі форми адаптації міфологічного матеріалу в канонізованій формі давньогрецької трагедії. Вияви архітекстуальності в побудові текстів за античним жанровим каноном. Навести приклади.</p>	2
18	<p>Спроби стилізації сюжетно пов'язаної трагедійної трилогії в драматичній творчості М. Цветаєвої, у драматичному циклі Ю. Тарнавського «6×0», у драматичній трилогії Ю. О'Ніла «Траур – участь Електри».</p>	2

19	Драматизація в епічному творі. Монологічна форма роману К. Вольф «Кассандра» та поліфонізм роману «Медея. Голоси», переосмислення сюжету на формальному і на змістовому рівнях. Традиційний для жанрів драматургії список дійових осіб, членування тексту на «сценічні епізоди», монологічність оповіді. Синтез ознаки трьох родових форм – епосу, лірики та драми у драматичному циклі Ю. Тарнавського Співвідношення родо-жанрового синтезу з синкретичним характером античного мистецтва.	4
20	Вияви інтермедіальності у творах (за вибором) З'ясувати функції екфразису у творах.	2
21	Трансгендерна інтерпретація образу Клітемнестри в драматичній поемі Лесі Українки «Кассандра». Переакцентація гендерних ролей в драмі Ж. Ануя «Медея». Аналіз драматичних творів з позицій гендерної критики.	2
22	Особливості психоаналітичного потрактування сюжетів та проблем фіванського міфологічного циклу в роботах З. Фрейда. Надати характеристики образним втіленням психокомплексів Едіпа, Клітемнестри, Електри у драматичній трилогії Ю. О'Ніла «Траур – участь Електри».	4
23	Фемінна та мускулінна версії образу Клітемнестри. Зміст архетипного образу Медеї-Клітемнестри як уособлення жорстокості та підлості в драматичному циклі Ю. Тарнавського «6×0». Реабілітація Клітемнестри у вірші О. Забужко «Клітемнестра» та у вірші в прозі М. Юрсенар «Клітемнестра або Зрада».	4
24	Психоаналітичний комплекс Кассандри («Кассандра» Лесі Українки та «Кассандра» Крісти Вольф). В аналізі спиратися на книгу Лорі Лейтон Шапіри «Комплекс Кассандры. Современный взгляд на истерию».	4
25	Абсолютизація влади та її деспотичні функції у творах Х. Кортасара «Царі», Ж. Ануя «Антигона», Ж. П. Сартра «Мухи». Підготувати повідомлення: Проблема влади та моральні категорії. Порівняти образи царів у творах. Ознайомитися зі статтею Ярхо В. Н. «Миф и политика в древнегреческой трагедии на материале произведений Еврипида» <i>Вопросы истории</i> . 1970. № 1. С. 209–214.	4
26	Способи осучаснення міфу у творах Ю. О'Ніла «Траур – участь Електри» та Я. Гловацького «Антигона у Нью-Йорку». Підготувати доповідь: Універсальність міфу в контексті постколоніальних студій.	2
27	Художня продуктивність міфологічних моделей, можливості їх оновлення та модифікацій у творчості художників різних стилів і напрямків. Виконати індивідуальне завдання на оду із запропонованих тем.	4
Разом		72

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати лекційні та практичні заняття згідно розкладу та систематично виконувати навчальні завдання (зокрема відведені для самостійної роботи). Береться до уваги відвідування лекцій (пропущені заняття не відпрацьовуються, але знання матеріалу лекцій обов'язкове), активність на практичних заняттях (відображено в балах). Цінується і заохочується творчий підхід до опрацювання запропонованих тем (відображено в балах).

Передбачено можливість зарахування результатів формальної, неформальної, інформальної освіти.

Здобувачі освіти мають право відпрацювати пропущені з поважних причин (лікарняний листок, відрядження) практичні заняття у формі колоквиуму або письмових завдань. Викладач гарантує доступність зустрічей у межах університету, а також можливість заочної комунікації та консультування з урахуванням електронних можливостей (навчальних платформ – Moodle, Office 365; або Skype, Zoom та ін.).

Політика щодо академічної доброчесності. В оцінюванні підготовки здобувачем освіти практичних і, особливо, індивідуальних творчих завдань керуємося політикою академічної доброчесності. Основні параметри академічної доброчесності включають такі позиції: висловлення власних міркувань із певних питань із покликанням на легітимні академічні джерела (статті в наукових часописах, які мають друковані версії, та затверджені відповідними інституціями); оригінальне та самостійне виконання запропонованих завдань, запобігання проявам різних форм академічного плагіату (списування, фальсифікація фактів, кількісні та якісні маніпуляції), двостороння комунікація з питань якості й доцільності контенту дисципліни та форм контролю. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання всіх видів робіт, передбачених курсом. Викладач терміни виконання певних видів робіт визначає заздалегідь. Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

Перескладання матеріалу в межах навчального плану допускається у разі лікарняного чи відрядження та за графіком узгодженого з деканатом індивідуального плану.

V. Підсумковий контроль

У процесі опанування дисципліни студент може отримати максимально 100 балів (практичні заняття – 40 балів, МКР – 60 балів).

Студенти, які впродовж семестру набрали 75 і більше балів, залік не складають.

Формою підсумкового семестрового контролю є залік за темами лекційного й практичного курсу.

Питання до заліку:

Специфіка художньої інтерпретації античного першоджерела в творі новочасної літератури.

Процеси міфологізації, реміфологізації, деміфологізації та їх літературне втілення.

Рецепція традиційного міфу та власна міфотворчість у драматургії М. Цветаєвої (у романах К. Вольф).

Історична реконструкція як спосіб деміфологізації в романі М. Рено «Тезей».

Міфологічний сюжет про Тезея, інтерпретаційні можливості його художньої реалізації (повість А. Жида «Тезей», роман М. Рено «Тезей»).

Константні та колізійні атрибути образу Мінотавра в новелах Х. Л. Борхеса «Дім Астеріона» та Мікі Шепарда «Про Гіпноса, який перебуває на острові Лемнос як володар всіх богів та людей».

Образи лабіринту та Мінотавра в драмі Х. Кортасара «Царі» та баладі Ф. Дюренмата «Мінотавр».

Рівні інтертекстуальності в інтерпретації образу Антігони (Софокл, Ж. Ануї, Леся Українка, М. Юрсенар, Я. Гловацький).

Екзистенційна інтерпретація сюжету про Ореста та переосмислення образів у драмі Ж.-П. Сартра «Мухи».

Реабілітація Клітемнестри у вірші О. Забужко «Клітемнестра» та у вірші в прозі М. Юрсенар «Клітемнестра або Зрада».

Позиції феміністської філософії, розуміння міфу як історичної реальності, спотвореної «патріархальною» оповіддю (роман К. Вольф «Медея. Голоси»).

Стереоскопічний ефект та поліфонія у висвітленні образу Медеї (роман К. Вольф «Медея. Голоси»), множинність зовнішніх характеристик, самоаналіз, принцип «ахронії».

Зміст архетипного образу Медеї-Клітемнестри як уособлення жорстокості та підлості в драматичному циклі Ю. Тарнавського «6×0».

Історична реконструкція та художнє переосмислення життєписів античних авторів у творах Я. Бохенського та А. Содомори.

Теорія античної драми та її модифікації в новочасному літературному процесі (трагедійна трилогія Ю. О'Ніла «Траур – участь Електри» та роман К. Вольф «Медея. Голоси»).

Жанрові елементи античної трагедії в драмах Ж. Ануї та Ж.-П. Сартра.

Спроби стилізації сюжетно пов'язаної трагедійної трилогії в драматичній творчості М. Цветаєвої та у драматичному циклі Ю. Тарнавського «6×0».

Способи актуалізації античного дискурсу в художніх творах різної жанрової природи (вияви архітекстуальності).

Художня продуктивність міфологічних моделей, можливості їх оновлення та модифікацій у творчості художників різних стилів і напрямків.

Психоаналітичний комплекс Кассандри («Кассандра» Лесі Українки та «Кассандра» Крісти Вольф).

Інтермедіальні компоненти античного дискурсу в драматургії Лесі Українки.

Гіпертекстуальність у творчості Ф. Дюренмата («Смерть піфії», «Геркулес і Авгієві стайні»).

Образ Лабіринту як вияв автоінтертекстуальності у творчості Ф. Дюренмата.

Особливості інтерпретації міфологічного сюжету у творах Ядвіги Жилінської «Тесеї і Аріадна» та «Аріадна» (книга «Жриці, амазонки та чарівниці»).

Інтермедіальність як елемент стилю Ю. О'Ніла у трилогії «Траур – участь Електри».

Збірка М. Юрсенар «Вогні»: контамінація ідей античності та християнства.

VI. Шкала оцінювання

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 – 81	Добре
67 – 74	Задовільно
60 – 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Список текстів, рекомендованих до прочитання

Ануй Ж. Антігона. *Французька п'еса ХХ століття. Театральний авангард*. Київ: Основи, 1993. С. 212–253.

Ануй Ж. Медея. URL: [http:// www.kamerata.ru/pages/page854.html](http://www.kamerata.ru/pages/page854.html)

Борхес Х. Л. Дім Астеріона. *Алеф: Прозові твори*. Харків: Фоліо, 2009. С. 310–312. (або Борхес Х. Л. Дім Астеріона. Двоє царів і два лабіринти. *Всесвіт. Журнал іноземної літератури*. 1989. № 8. С. 12–13.)

Бохенський Я. Овідій Назон – поет. Львів: ЛА «Піраміда», 2011. 216 с.

Вольф К. Медея. Голоса. *Иностранная литература*. 1998. № 1. С. 5–79.

Вольф К. Кассандра. URL: http://royallib.ru/read/volf_krista/kassandra.html#0

Гловацький Я. Антігона у Нью-Йорку. *Найвищі будинки, найглибші могили*. Київ: Темпора, 2014. С. 6–78.

Дюрренматт Ф. Мінотавр. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1838>

Дюрренматт Ф. Смерть пифії. URL: <https://www.rulit.me/books/smert-pifii-read-203415-1.html>

Жид А. Тесей: Притча. *Избранные произведения*. Москва: Панорама, 1993. 465–502.

Евріпід Медея. *Давньогрецька трагедія. Есхіл. Софокл. Евріпід*. Харків: Фоліо, 2006. С. 401–458.

Есхіл Орестея. *Давньогрецька трагедія. Есхіл. Софокл. Евріпід*. Харків: Фоліо, 2006. С. 65–209.

Жилінська Я. Жриці, амазонки та чарівниці. URL: <https://coollib.com/b/468812-zhritsi-amazonki-ta-charivnitsi>

Забужко О. Клітемнестра. *Друга спроба: Вибране*. Київ: Факт, 2005. С. 167–168.

Кортасар Х. Цари. *Чудесные занятия: Рассказы, пьесы*. Санкт-Петербург: Азбука-классика, 2001. 800 с.

Кун М. А. Легенди і міфи Давньої Греції. Київ: Видавничий центр «Академія», 2002. 448 с.

О'Нил Ю. Траур – участь Електры. Трилогія. Москва: Искусство, 1975. 232 с.

Рено М. Тезей. Москва: Политиздат, 1991. 521 с.

Сартр Ж.-П. Мухи. *Французька п'еса ХХ століття. Театральний авангард*. Київ: Основи, 1993. С. 157–211.

Софокл Антігона. *Давньогрецька трагедія. Есхіл. Софокл. Евріпід*. Харків: Фоліо, 2006. С. 281–335.

Тарнавський Ю. 6 х 0. Драматичні твори. Київ: Родовід, 1998. 360 с.

Українка Леся Кассандра. *Зібрання творів у дванадцяти томах*. Т. 4. Київ: Наукова думка, 1976. С. 9–99.

Українка Леся Оргія. *Зібрання творів у дванадцяти томах*. Т. 6. Київ: Наукова думка, 1976. С. 163–220.

Фейхтвангер Л. Одиссей и свиньи, или о неудобстве цивилизации. *Собр. соч.* Москва: Худ. литература, 1988. Т. 2. С. 559–578.

Цветаева М. И. Ариадна: Трагедия; Федра: Трагедия. *Собрание сочинений в 7 т.* Т. 3. Поэмы. Драматические произведения. Москва: Эллис Лак, 1994. С. 574–686.

Шепард Мікі (Джордж Писарєв) Про Гіпноса, який перебуває на острові Лемнос як володар всіх богів та людей. *Антологія сербської постмодерної фантастики*. Львів: ЛА «ПІРАМІДА», 2004. С. 207–209.

Юрсенар Маргеріт Вогні. *Твори*. Київ: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2012. С. 292–360.

Монографії, посібники, словники, довідники, статті

Александрова О. Н. Миф о Медее в трактовке Кристи Вольф. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/94734/24-Aleksandrova.pdf?sequence=1>

Антофійчук В. І., Нямцу А. Є. Проблеми поетики традиційних сюжетів та образів у літературі. Чернівці: Рута, 1997. 200 с.

Артамонова М. В. Художественный мифологизм в романах Мэри Рено о Тесее: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.01.03. Магнитогорск, 2010. 20 с. URL: <http://www.dissercat.com/content/khudozhestvennyi-mifologizm-v-romanakh-meri-reno-o-tesee#ixzz2WMs22300>

Барт Р. Мифологии. Москва: Изд-во им. Сабашниковых, 1996. 316 с.

Бондаренко А. Міфософія актуального життєвого простору в художньому мовомисленні Ю. Тарнавського. *Слово і Час*. 2002. № 7. С. 21–24.

Васильєв Є. М. Міфи, вписані у шар реальності, Або античні герої в окупованому Парижі (Матеріали до вивчення п'ес «Антігона» Ж. Ануя і «Мухи» Ж.-П. Сартра). *Зар. літ. у навч. закладах*. 2000. № 1. С. 57–65.

Вейн П. Чи вірили греки у свої міфи? Львів: Каменяр, 2003. 170 с.

Воловець Л. Братання словом: Взаємозв'язки української та зарубіжної літератур. Львів: Сполом, 2000. 56 с.

Воротникова А. Э. Миф в романе К. Вольф «Кассандра»: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.01.03. Воронеж, 2001. 20 с.

Грабарь-Пассек М. Античные сюжеты и формы в западноевропейской литературе. Москва: Наука, 1966. 287 с.

Грейвс Р. Мифы Древней Греции Кн. 1. Москва: Прогресс, 1992. 624 с.

Грейвс Р. Мифы древней Греции. Кн. 2. Москва: Прогресс-Традиция, 1999. 448 с.

Гундорова Т. Деконструкція і гендер. *Філософська думка*. 2001. № 1. С. 81–90.

Гундорова Т. Де(кон)струкції на тлі Чоловічого тексту. *Критика*. 1999. № 9. С. 18–22.

Гурдуз А. Античний міф очима Кортасара і Борхеса. На матеріалі творів «Царі» і «Дім Астеріона». *Зарубіжна література в школах України*. 2007. № 8. С. 41–43.

Гурдуз А. Образ Мінотавра в літературі ХХ ст.: закономірності переосмислення. *Питання літературознавства: Науковий збірник*. Чернівці: Рута, 2008. № 75. С. 121–127.

Делез Ж. Тайна Ариадны: Филос. Эссе. *Вопросы философии*. 1993. № 4. С. 47–53.

Зборовська Н. Естетичне вбивство жінки (за новою книгою Ю. Тарнавського «6 x 0»). *Сучасність*. 1999. № 3. С. 122–128.

Зелінська Л. В. Феміністичні сліди в деструкції (зіставний аналіз драм Ж. Ануя «Медея» та Ю. Тарнавського «Не Медея»). *Літературна компаративістика*. Вип. 1. Київ: ПЦ «Фоліант», 2005. С. 191–205.

Зелінська Л. Античність і постмодерн: «чорна» текстура подвійної рецепції жінки (за драмою Ю. Тарнавського «Не Медея»). *Літературний дискурс: генезис, рецепція, інтерпретація...* Київ, 2003. С. 131–141.

Кемпбелл Дж. Герой із тисячею облич. Київ: Альтернативи, 1999. 392 с.

Кораблева Н. В. Интертекстуальность литературного произведения: Учеб. Пособие. Донецк: Кассиопея, 1999. 28 с.

Кремінь Р. Знайдено творчу лабораторію Еврипіда. *Україна. Європа. Світ*. 1998. 7–13 березня. С. 8.

Кун М. А. Легенди і міфи Стародавньої Греції. Київ: Школа, 2006. 217 с.

Лисенко О. С. Роль внутрішніх текстів у драмі «Не Медея» Ю. Тарнавського. *Наукові записки*. Серія «Філологічна». Острог: Вид-во нац. ун-ту «Острозька академія». 2006. Вип. 6. С. 157–170.

Речка А. М. Наративна специфіка «п'єси для читання» («Не Медея» Ю. Тарнавського). *Вісник (Літературознавчі студії)*. Міжнародний інститут лінгвістики і права. Вип. 2. Київ, 2000. С. 161–167.

Ротанова Е. В. Интердискурсивный аспект интерпретации литературного текста (на материале прозы Кристи Вольф) : автореф. ... канд. филол. наук : 10. 02. 04. Санкт-Петербург, 2008. 18 с.

Литературные архетипы и универсалии. Москва: Наука, 2001. 433 с.

Мелетинский Е. М. От мифа к литературе: Учебное пособие по курсу «Теория мифа и историческая поэтика повествовательных жанров». Москва: Изд. центр Рос. гум. ун-та, 2001. 170 с.

Мірошніченко П. В. Трансформація жанрових особливостей античної трагедії в українській літературі ХІХ – початку ХХ ст. Автореф. дис. ... канд. філол. наук. Запоріжжя, 2002. 17 с.

Мифология: Энциклопедия / Гл. ред. Е. М. Мелетинский. Москва: Большая Рос. энцикл., 2003. 736 с.

Немировский А. Й. Мифы Древности. Научно-художественная энциклопедия. Москва: Лабиринт, 2000. 416 с.

Немировский А. И. Мифы Древней Эллады. Москва: Просвещение, 1992. 319 с.

Нямцу А. Є. Загальнокультурна традиція у світовій літературі. Чернівці: РУТА, 1997. 221 с.

Остапчук Т. Екзистенціалізм як домінанта творчості Ю. Тарнавського. *Слово і Час*. 2002. № 7. С. 24–26.

Павличко С. Зарубіжна література: Дослідження та критичні статті. Київ: Вид-во С. Павличко «Основа», 2001. 559 с.

Парандовський Я. Міфологія. Вірування та легенди стародавніх греків і римлян. Київ: Молодь, 1977. 231 с.

Пащенко В. І., Пащенко Н. І. Антична література Київ: Либідь, 2001. 718 с.

Поліщук Я. Поліфункціональність міфу в поезії модернізму. *Слово і Час*. 2001. № 2. С. 35–45.

Сатановська Г. Міфопоетичний хронотоп есеїстичної збірки Маргеріт Юрсенар «Вогні». *Філологічні науки*. 2016. № 23.

Соколова В. А. Літературні версії міфу про Тезея в гендерному аспекті. *Науковий вісник Волинського державного університету ім. Лесі Українки*. Луцьк: Вежа, 2006. № 7. С. 249–254.

Соколова В. А. Структурні елементи античної трагедії в драматургії Лесі Українки та Марини Цветаєвої // *Науковий вісник ВНУ ім. Лесі Українки*. Філологічні науки. 2011. № 13. С. 126–131.

Соколова В. А. Модус Антігони: Софокл, Леся Українка, Ж. Ануй. *Науковий вісник СНУ ім. Лесі Українки*. Серія: Філологічні науки. Літературознавство. 2013. № 28. С. 131–138.

Соколова В. А. Від предмета до архетипу: образ дзеркала в античному дискурсі. *Пасіонарність другорядного: Матеріали ХІV Міжнародної літературознавчої конференції*. Чернівці, 2017. С. 115–118.

Соколова В. А. «Воля до життя» та «воля до влади» в літературних версіях античності ХХ століття. *Троянди й виноград: феномен естетичного і прагматичного в літературі та культурі*. Бердянськ: БДПУ, 2018. С. 153–155.

Соколова В. А. Античний концепт «гнів богів» у творчості Лесі Українки. *Волинь філологічна: текст і контекст: Леся Українка і персоналії епохи*. 2018. Вип. 26. С. 188–210.

Соколова В. А. Гендерні трансформації мотиву про Пігмаліона (Олена Пчілка, Леся Українка, Б. Шоу). *Волинь філологічна: текст і контекст*. 2019. Вип. 28. С. 96–119.

Соколова В. А. Античні літературні алюзії як засіб характеротворення у драматичній поемі Лесі Українки «Оргія». *Аналіз та інтерпретація тексту*.

Драматургія Лесі Українки: збірник матеріалів конференції. Луцьк: СНУ імені Лесі Українки, 2020. С. 24–27.

Султанов Ю. І. У світі античної літератури. Харків: Веста: Видав. «Ранок», 2002. 112 с.

Фоміна Г. В., Нямцу А. Є. Міф і легенда у загальнокультурному просторі: Монографія. Чернівці: Рута, 2009. 239 с.

Фрис І. Любовний дискурс і проблема відчуження у романі «Медея. Голоси» Крісти Вольф. URL: <http://divczata.org/pl/node/284>

Чумакова Т. Н. Роль драматических форм в мифологическом романе Кристи Вольф «Медея. Голоса». *Многообразие романых форм в прозе второй половины XX столетия*. Волгоград, 2002. С. 55–64.

Шалагінов Б. Б. Афіньська трагедія. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2004. № 11. С. 2–8.

Шкаруба Л. М. Конфлікт трагедії Еврипіда «Медея». *Зар. літ. в навч. закладах*. 2002. № 7. С. 53–56.

Шкуратова Н. Б. Доля як каталізатор самореалізації особистості у давньогрецькій трагедії. *Етика, естетика і теорія культури*. 1992. Вип. 36. С. 97–104.

Ярхо В. Н. Античная драма: Технология мастерства. Москва: Высшая школа, 1990. 142 с.

Ярхо В. Н. Драмаургия Эсхила и некоторые проблемы древнегреческой трагедии. Москва: Худ. литература, 1978. 301 с.

Ярхо В. Н. Трагедия Софокла «Антигона». Москва: Высшая школа, 1986. 104 с.

Періодичні фахові видання

Всесвіт: фаховий журнал світової літератури. Київ: Видавничий дім «Всесвіт»: <http://vsesvit-journal.com>

Всесвітня література в сучасній школі: науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України. Київ: РА «Освіта України».

Всесвітня література в школах України: науково-методичний журнал Міністерства освіти і науки України. Київ: Педагогічна преса.

Зарубіжна література в школах України: науково-методичний журнал. Київ: Антросвіт: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/zlvsh/index

Всесвітня література та культура: науково-методичний журнал. Київ: Антросвіт.

Зарубіжна література: науково-методична газета. Київ: Шкільний світ: <http://literatura@1veresnya.com.ua>

Зарубіжна література в школі: науково-методичний журнал. Харків: Основа.

Слово і Час: науково-теоретичний журнал. Київ: Національна академія наук України, Інститут літератури імені Тараса Шевченка, Національна спілка письменників України: <http://www.slovoichas.in.ua>

Сайти бібліотек

1. Державна бібліотека України для юнацтва: <http://www.4uth.gov.ua/>
2. Національна бібліотека України для дітей: www.chl.kiev.ua/
3. Національна парламентська бібліотека України: <http://www.nplu.org/>

4. Львівська обласна бібліотека для дітей : <http://kazkar.at.ua/lodb.org.ua/>
5. Електронна бібліотека української літератури (зарубіжна література):
<http://ukrlib.com>
6. Бібліотека українського центру: <http://ukrcenter.com>